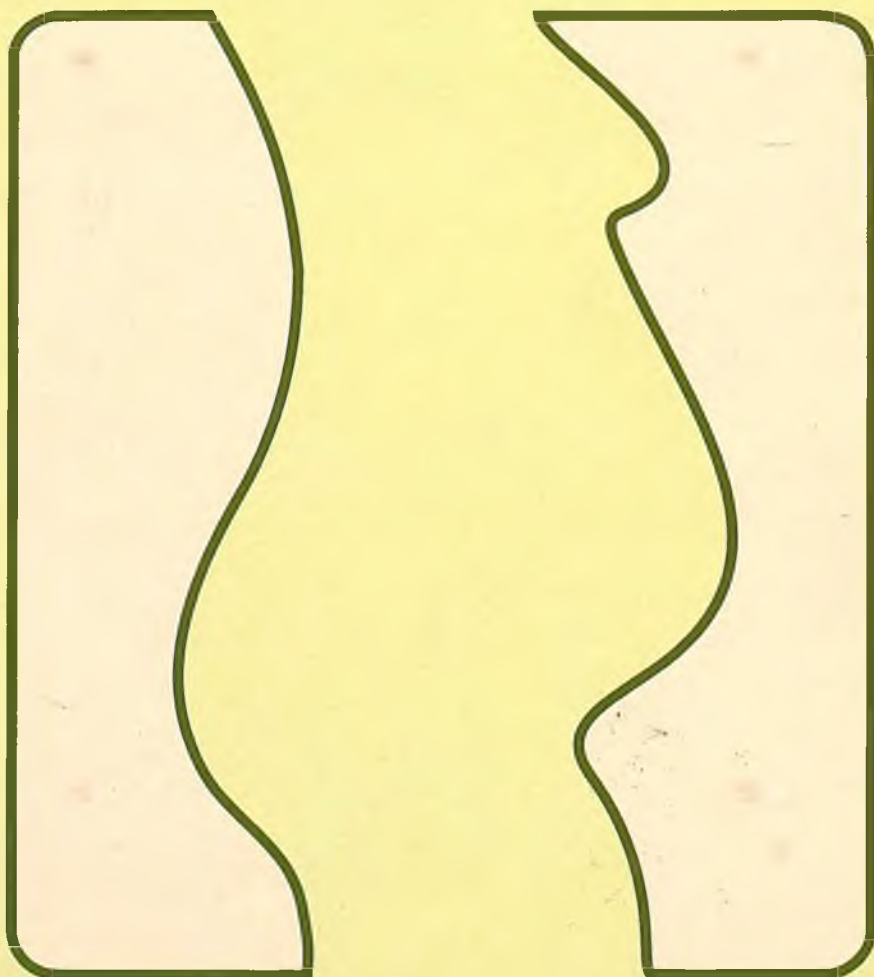

Grzegorz Lewandowski

MASAŻ
KOBIETY W CIAŻY
I NIEMOWLĘCIA

GRZEGORZ LEWANDOWSKI

Masaż

kobiety w ciąży i niemowlęcia

Dla Ani

Łódź 2007

Spis treści

Wprowadzenie.	3
Rozdział 1. Dla rodziców.	9
1.1. Przygotowanie do macierzyństwa.	9
1.1.1. Gimnastyka dla przyszłej mamy.	10
1.1.1.1. Ćwiczenia ogólnorozwojowe.	10
1.1.1.2. Ćwiczenia w czasie ciąży.	17
1.1.1.3. Ćwiczenia po porodzie.	22
1.1.1.4. Ćwiczenia zapobiegające nietrzymaniu moczu.	27
1.1.1.5. Ćwiczenia w środowisku wodnym dla kobiet przed i w czasie ciąży.	28
1.1.2. Profilaktyka i badania lekarskie w trakcie ciąży.	30
1.1.3. Miejsce porodu.	41
1.1.4. Co zabrać do szpitala?.	42
1.1.5. Nowy mieszkaniec domu.	42
1.1.6. Zarys poradnictwa genetycznego.	43
Rozdział 2. Dla rodziców i masażyście	60
2.1. Zarys anatomii układu moczowo-płciowego męskiego i żeńskiego.	60
2.1.1. Narządy moczowe.	60
2.1.2. Narządy płciowe męskie.	62
2.1.3. Narządy płciowe żeńskie.	63
2.2. Zapłodnienie.	64
Rozdział 3. Masaż i macierzyństwo.	67
3.1. Wskazania do wykonania masażu u kobiety w okresie przed zajściem w ciążę i w trakcie ciąży.	67
3.2. Przeciwwskazania do wykonania masażu u kobiety przed zajściem w ciążę i w trakcie ciąży.	68
3.2.1. Przeciwwskazania do wykonania masażu u kobiet przed zajściem w ciążę, kiedy wywiad sugeruje nieprawidłowości w okresie pokwitania.	68
3.2.2. Przeciwwskazania do wykonania masażu u kobiet przed zajściem w ciążę, kiedy wywiad sugeruje nieprawidłowości w okresie dojrzałości płciowej.	74
3.2.3. Przeciwwskazania do wykonania masażu u kobiety w trakcie ciąży.	82
3.2.4. Przeciwwskazania do wykonania masażu w okresie połogu.	91
3.2.5. Przeciwwskazania do wykonania masażu noworodka i niemowlęcia.	92
Rozdział 4. Masaż w trakcie ciąży – część teoretyczna.	117
4.1. Współpraca masażyście z przyszłą matką i ojcem.	117
4.2. Bezpieczeństwo i higiena pracy masażyście.	117
Rozdział 5. Masaż w trakcie ciąży – część praktyczna.	120
5.1. Masaż kobiety ciężarnej – zasady ogólne.	120
5.2. Masaż kobiety ciężarnej – pozycje ułożeniowe.	120
5.3. Przebieg masażu kobiety w ciąży.	121
5.3.1. Masaż powłok jamy brzusznej.	121

5.3.2. Masaż grzbietu i pośladków.	121
Rozdział 6. Masaż po porodzie w okresie połogu.	129
6.1. Charakterystyka okresu połogu.	129
6.1.1. Zarys budowy ściany macicy.	130
6.2. Obserwacja przebiegu połogu.	132
6.3. Przebieg i zasady wykonania masażu u kobiety w okresie połogu.	133
Rozdział 7. Masaż po okresie połogu.	136
7.1. Charakterystyka okresu popołożowego.	136
7.2. Przebieg i zasady wykonania masażu w okresie popołożowym.	136
7.3. Rozstępy skórne.	137
7.3.1. Mechanizm powstawania rozstępów skórnych.	137
7.3.2. Przebieg masażu i zasady wykonania masażu rozstępów skórnych.	137
7.4. Masaż zapobiegający zjawisku nietrzymania moczu.	141
7.5. Masaż blizny pooperacyjnej cięcia cesarskiego.	147
Rozdział 8. Masaż gruczołów sutkowych	146
8.1. Zarys anatomii gruczołu sutkowego.	147
8.2. Cel masażu gruczołu sutkowego.	150
8.3. Przebieg i zasady wykonania masażu gruczołu sutkowego.	150
8.4. Samokontrola gruczołów sutkowych.	155
8.4.1. Czym jest samokontrola gruczołów sutkowych?	155
8.4.2. Badanie gruczołów sutkowych.	156
8.4.3. Kalendarzyk samokontroli piersi.	160
Rozdział 9. Masaż noworodka i niemowlęcia – część teoretyczna.	161
9.1. Neurofizjologiczne i embriologiczne podstawy masażu niemowląt.	161
9.2. Warunki przeprowadzenia masażu niemowląt.	162
9.2.1. Prawidłowe miejsce i otoczenie podczas masażu niemowląt.	163
9.2.2. Pora i czas trwania masażu niemowląt.	163
9.2.3. Olejek do masażu niemowląt.	164
9.2.4. Masaż przed, czy po posiłku?	164
9.2.5. Masaż przed, czy po kąpieli?	165
9.2.6. Temperatura w miejscu masażu niemowlęcia.	165
9.2.7. Muzyka a masaż niemowląt.	165
9.3. Zasady bezpieczeństwa i higieny podczas masażu niemowląt.	165
9.3.1. Pozycje masażyści.	166
9.3.2. Pozycje niemowlęcia podczas masażu.	166
9.3.3. Mycie rąk.	166
9.3.4. Podkład higieniczny i pieluszki.	166
9.3.5. Rozmowa z dzieckiem podczas masażu.	167
9.3.6. Wytarcie skóry dziecka po masażu.	167
9.3.7. Uczestnictwo rodzeństwa w masażu.	167
9.3.8. Zagadnienia aromaterapii.	167

Rozdział 10. Masaż noworodka i niemowlęcia - część praktyczna.	170
10.1. Techniki i chwyt w masażu.	170
10.1.1. Głaskanie.	171
10.1.2. Rozcieranie.	171
10.1.3. Ugniatanie.	172
10.1.4. Oklepywanie.	172
10.1.5. Wibracja.	172
10.1.6. Wyciskanie.	173
10.2. Masaż głowy.	173
10.3. Masaż klatki piersiowej.	175
10.4. Masaż brzucha.	177
10.5. Masaż kończyn górnych.	179
10.6. Masaż kończyn dolnych.	181
10.7. Masaż pośladków.	184
10.8. Masaż pleców.	184
Rozdział 11. Podsumowanie.	186
Piśmiennictwo.	187